

בס"ד

ענג שבת

פרשת תזריע מצורע - אחרי קדושים

כ"ח בניסן ה'תשע"ח (13.04.2018)

יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים

לעילוי נשמת ר' אלתר וחיאל שני בן אברהם יצחק ז"ל, נפטר ב-כ"ז בניסן תשכ"ח, יהי זכרו ברוך!

עלון מס' 13 (1211) (שנה שלוש ושתיים)

ערב שבת קודש

עלון דו שבועי

לפרספי י"ג ע"ג ע"ג בית יפראל
ברכת מ"ז ע"ג ע"ג ע"ג

מועדי השבת תזריע מצורע

ער"ש מוצ"ש

י-ם	18.31	19.45
ת"א	18.46	19.47
חיפה	18.38	19.47
ב"ש	18.48	19.47
אילת	18.41	19.45

זמני היום והלמודים היומיים:

מטבת תזריע מצורע - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.30 - 4.39
זמן הנחת תפילין	5.17 - 5.24
הנץ החמה (מישור)	6.07 - 6.14
הנץ החמה (הנראה)	6.11 - 6.18
ס"ק ש"מ"א	8.35 - 8.40
צאת היום	12.40 - 12.41
מנחה גדולה	13.13 - 13.14
שקיעת החמה	19.13 - 19.09
צאת הכוכבים ב'	20.03 - 19.59

דף יומי: הוריות די - זבחים ז

מועדי השבת אחרי קדושים

ער"ש מוצ"ש

י-ם	18.36	19.50
ת"א	18.51	19.53
חיפה	18.43	19.53
ב"ש	18.53	19.52
אילת	18.46	19.50

זמני היום והלמודים היומיים:

מטבת אחרי קדושים - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.20 - 4.29
זמן הנחת תפילין	5.10 - 5.16
הנץ החמה (מישור)	6.00 - 6.06
הנץ החמה (הנראה)	6.04 - 6.10
ס"ק ש"מ"א	8.29 - 8.34
צאת היום	12.38 - 12.40
מנחה גדולה	13.12 - 13.13
שקיעת החמה	19.18 - 19.14
צאת הכוכבים ב'	20.08 - 20.04

דף יומי: זבחים ח - די

את העלון ניתן למצוא בפייסבוק תחת השם: "ענג שבת"

את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il

וגם באתר מורשת בקטגוריית עלוני שבת ב"מדיע יהודי" www.moreshet.co.il

יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן
כתובת: רח' בלוק 3, ת"א
טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054
דוא"ל: smuladv@netvision.net.il
יעיצוב: חוגאל שפיצברג 054-6695400

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
אסתר מנדובסקי
בת ר' אריה ינקלבסקי ז"ל
נפטרה ב-ט' באייר תשנ"ד. יהי זכרה ברוך!

על מה אנחנו מודים ביום העצמאות

א. מדינה: אנו מודים לה' על הקמת המדינה, ושזכינו בכך לקיים את מצות ירושת הארץ, כפי שניסח אותה הרמב"ן: "שלא נעזבנה ביד אומה מן האומות או לשממה". אם כן זכינו מחדש לרשת אותה ולא לעזוב אותה לא לשממה ולא לאומה מן האומות. האם אנו פטורים מלהודות לה' ולזמר לשמך עליון?

ב. התגשמות חזון הנביאים: אנו מודים לה' שזכינו לראות בעינינו את מה שייחלו לו אבותינו במשך 1900 שנות גלות. זכינו לראות בקיום חזון הנביאים, שהבולטת ביניהם היא נבואת העצמות היבשות. אבל אפילו נבואות אקליפטיות כמו עוד ישחקו נערים ונערות ברחובות ירושלים, שהיו נראות כחזון רחוק, ומשאלת לב תמימה לפני מאה שנים, הפכו להיות מחזה של יום יום. כלום לא ימלא פינו שירה לה' על כך?

ג. נס קיומנו: איזה עם עתיק אחר קיים היום? כל העמים העתיקים, גדולים וחזקים, בבל ואשור, מצרים, יון ורומא, כולם עברו מן העולם. רק עם ישראל חי וקיים. ועם זה שספג פורענויות ופגרומים, שנדח וחרוב, צרות ושואה, קם מן ההריסות. עם הבנוי מעצמות יבשות על ידי השכנים שלהם בטרפט, היינו לפני שמונים שנה. אבל עם תקומת המדינה יבשות קם לתחייה, חזר לארץ ישראל, והקים בה מחדש את מלכות ישראל. וגם על כך אנו אומרים מזמור לתודה.

ד. דם יהודי אינו הפקר: בגולה לא היה מי שיגן על היהודי, ובוודאי לא היה מי שינקום, מי שילמד את הגוי שדם יהודי אינו הפקר. גם בארץ, כולם יודעים כי לפני קום המדינה היינו חסרי מגן, ויזכירו פרעות שונות של ערביי הארץ, שהנוראה שבכולן שחיטת יהודי חברון על ידי השכנים שלהם בטרפט, היינו לפני שמונים שנה. אבל עם תקומת המדינה והקמת צה"ל ושאר זרועות הביטחון, יודע כל העולם, כי יש מי שמגן על היהודים, והוא נוקם באויביהם, והוא לוכד נאצים ומשתפי פעולה, והוא רודף אחר המתבלים. דם יהודי אינו עוד הפקר! וגם על כך עלינו לשבח לאדון הכל.

ה. קיבוץ גלויות: האין זה פלא עצום? שיהודים מכל העולם עלו ועולים ארצה, חוזרים לדבר עברית, וחשים את משק פני ההיסטוריה, את הרגע הגדול לו ציפה עם ישראל מאז החורבן והיציאה לגלות. היש לכך אחר רוע? הנמצאת דוגמא לכך במקום אחר על פני הגלובוס? על כך נודה ונשבח ונפאר את שמו הגדול של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

ו. הפרחת השממה: מתקציב דל ששליש ממנו מוקדש לביטחון, כמעט שליש לחינוך, עוד נתח עצום לקליטת עליה ולמשמיות רבות ומגוונות, בקיצור כמעט ללא תקציב מצליחה מדינת ישראל ליישב ביצות, להפוך מדבר לגן ירק, לבנות ערים, להקים מפעלים, לסלול כבישים, מושבות הפכו לערים, כבישים לאוטוסטראדות, ובארץ הקטנה שלנו, שהברטים לא האמינו שהיא יכולה להכיל שש מאות אלף יהודים, מתגוררים היום כמעט ששה מיליונים יהודים. כן ירבו!

על כן איברים שפילגת בנו, ורוח ונשמה שנפחת באפנו ולשוך אשר שמת בפינו הן הם יודו ויברכו וישבחו ויפארו וירוממו את שמך מלכנו תמיד.

מי שאינו כפוי טובה, אינו רואה רק את החושך. מי שאינו כפוי טובה רואה את האור. מי שאינו כפוי טובה מבין שיש צללים, אבל האור חזק פי כמה, והוא בוקע ועולה מכל רגב אדמה, ומכל אבן בנין בארץ הזאת. מי שאינו כפוי טובה יודע כי אלמלא הצללים לא היינו יכולים להביט אל האור מרוב עצמתו, ואולי לא היינו ראויים אליו, ורק בחסדי ה' יש גם צללים, ורק מכוחם ומחמתם מתאפשר לנו לראות את האור. אין אנו מעלמים עינינו, אנו יודעים לבקר את הטעון שיפור, אך האור חזק פי כמה ועל כך אנו אומרים שירה והלל בברכת מועדים לשמחה.

הרב **שמואל דוד**, הרב הראשי לעפולה

וילכו שניהם יחדיו... העלון מוקדש לזכר ולע"נ

ר' חיים אנוש
ב"ר שמואל אריה כ"ץ ז"ל,
נפטר ב-ב' באייר תשנ"ב. יהי זכרו ברוך!

וילכו שניהם יחדיו... העלון מוקדש לזכר ולע"נ

מרת פנינה חיה גליק
בת ר' משה ז"ל,
נפטרה ב-ב' אייר תשכ"ט. יהי זכרה ברוך!

וילכו שניהם יחדיו... העלון מוקדש לזכר ולע"נ

יהודית שבתאי
בת שרגא פייבל ז"ל,
נפטרה ב-ב' באייר תשס"א. יהי זכרה ברוך!

התחדשנו!
בואו לבקר אותנו במשכנו החדש והמרהיב בנתניה

מנורות ברגמן יצרני מנורות בהתאמה אישית לבית לובתי כנסת במחירים מיוחדים.

א.ת. פולג צפון, הצורך 4 נתניה | טל 09-9586729 | sales@bergmanlamps.co.il | פנשו אותנו בפייסבוק

Bergman
אומני תאורה

"שבתריס" או שעון שבת לתריס, מה עדיף?

שעוני השבת לתריסים המוצעים בשוק הם שעוני שבת מכאניים ללא רורבה. המשמעות, שכאשר יש הפסקות חשמל הם מפסיקים את פעולתם. כאשר החשמל חוזר הם מתחילים לפעול מחדש אבל מנקודת הזמן שהחשמל פסק. דבר זה משנה את הזמנים המתוכננים שהשעון כוון אליהם מלפני שבת. כך יכול להיות שבאמצע הלילה התריס יפתח. לשומר שבת לא תהיה אפשרות לשנות את הזמנים. "שבתריס" הוא הפתרון ההלכתי היעיל לכל החסרונות. בעזרת "שבתריס" ניתן לפתוח ולסגור את התריס בעת הצורך באופן ידני.

פנטס בלעדי!

שב תריס
דואגים לביטחון ולבטיחות שלכם

מערכת להפעלת תריסים חשמליים בשבת
ללא שעון שבת או מנאלה בעת הצורך.
באישור רבנים ראשיים ופוסקי הדור
www.halevisys.co.il ☎ 052-3211839

צילום ארועים קטנים:
כנסים, ברית/ה, אירוסין, הכנסת ספר תורה ימי הולדת, צילומים לפני חלאקה

צילום ללא הגבלה + קבלת כל התמונות המקוריות על דיסק און קי.
מוגבל ל-4 שעות צילום.

800 ש"ח

חוגאל שפיצברג
טל: 054-6695400
haguelphotography@gmail.com

אתגר השיבתי לכל המשפחה!

הנכם עומדים להיכנס לחדרו המלכותי של המלך שלמה. לרשותכם 60 דקות לגלות ולפענח את כל החידות והסודות הכמוסים אשר השאיר אחריו.

כל הדרוש הוא שכל ישר, חשיבה יצירתית, תושייה והרבה הגיון בריא!

חושבים שתצליחו לעמוד במשימה???

מהרו להזמין מקום מראש
079-9322742 **הירקון 39 בני-ברק**
אפשרות להזמנת חדר פרטי לאירועים (עסק שומר שבת)

להזמנת מקום סרקו את הקוד

סודות המלך שלמה
חדר בריחה

דיני השבוע ומנהגיו

לעילוי נשמות
יעקב יוסף שמעון ונחמה חיה כהן ז"ל

שבת פרשת תזריע מצורע
הפטרה: "ויאמר לו יהונתן מחר חודש" (שמואל א' כ, יח).
מברכים החדש: אייר
ראש חודש אייר ביום הראשון וביום השני הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.
המולד: יום ראשון, שעה 4, 37 דקות ו-5 חלקים.
אומרים אב הרחמים (ימי ספירת העומר), אין אומרים הזכרת נשמות.
במנחה אין אומרים "צדקתך".
פרקי אבות: פרק ב'

זמן קידוש לבנה: מליל חמישי ד' באייר ועד ליל שני ט"ו באייר.
כשמרדך הברכה אינו פונה אל הלבנה, אלא פניו לכיוון שמתפללים (כוון ירושלים) ונותן עיניו בה ומברך, וכתב המגן אברהם (שם ס"ק ח), כי יסתכל בארץ רק פעם אחת ואח"כ אסור להסתכל בלבנה.

יום הזכרון לחללי צה"ל ויום העצמאות
כדי למנוע התנגשות בין יום הזכרון ויום העצמאות לבין יום שבת או שיש, ישנם יוצאי דופן בחוק אם חל ד' באייר ביום חמישי, או ביום שיש ומוקדם יום הזכרון ליום רביעי.

יום שליש בערב: תחילת יום הזכרון (הוקדם)
יום הזכרון הוצמד ליום שבו הוקמה מדינת ישראל. בית ישראל מכבד ומתייחד עם זכר הנופלים במערכות ישראל דווקא בערב חג במעבר חרף וחד בין ימי האבל והתוגה למשחת החג. עם ישראל המאופין בפסוק: "בדמיק חייל! לא שוכח את זכר נופליו, את אלה שבגופם ציון לנו את החרים, לפני התכנס חג, ואינו מרשה לעצמו לחגוג מבלי להתייחד ולהזכיר את אלה שלא זכו, להתפלל ולקוות שאלה יהיו הקורבנות האחרונים.

מהחלטות הרבנות הראשית: יום הזכרון יחל בטקס ברחבת הכותל המערבי. בסיום דברי הנשיא יודלק נר זכרון ותאמר תפילת יזכור ו"אל מלא רחמים". למחרת, לאחר תפילת שחרית, קריאת פרקי תהלים: ט, מב, מג, פז, קכב, קכה, קמו.

לקריאת יום העצמאות: מתגלחים ומסתפרים, למרות ימי ספירת העומר (כדין שמחת ברית למשל), אבל יש שנוהגים שלא להסתפר מנימים גדלי המדינה לפרסום הנס.

יום רביעי ערב - יום העצמאות:
ערבית בליל התקדש חג, תפילה חגיגית בבתי כנסת, כתפילת ערב חג. אומרים 'מקדש מלך' 'התעורר' 'התערי... לא תבושי...' ימין ושמאל... לפני עלינו לשבח וספירת העומר נאמר הלל, בלי ברכה (כדין ספק ברכות, להקל). ברכת שהחיינו ושיר המעלות בשבוע ה' שיבת ציון. תפילת שחרית: פסוקי דזמרה של חג עד פרשת שאמה הלל שלם בברכה. (לאשכנזים וספרדים). קוראים בניגון הפטרה (בלי ברכות): 'עוד היום בנב לועמוד' (שעיהו ז, לב), תפילה לשלום המדינה ומי שברך לחיילי צה"ל.

הלל ביום העצמאות
"אמר רב הונא: מצינו מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים, שצריך אדם ליתן שבח והודיה על מעשה הנס, דכתיב: 'למען תספר באזני בנך...' (מדרש הגדול, פרשת בא).
"חמישה באייר, שנקבע לחוג אותו בכל הארץ זכר לנס תשועתנו וחרותנו - מצווה לעשות שמחה ויום טוב ולומר הלל.

לענין הברכה
תוס' ד"ה כאן במקדש כאן בגבולים (סוכה מ"ד ע"א): "ועוד י"ל דאפילו ציבור שאין שם כל ישראל, יחיד קרי להו משום דאמרין בערבי פסחים (ק"ז) נביאים אמרוהו 'ותיקנו' להם לישראל שיהו אומרים אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה וצרה שלא תבא עליהן, ולשגגאלין ואמרין אותו על גאולתן ולכן נקט יחיד דכי ליכא כל ישראל אין גומרין אותו אלא באלו הימים, אבל לגאולת ישראל אומרים אותו".
אין בהלכה הלל שלם לליל ברכה, בראש חודש אמירת ההלל היא מכח מנהג ולכן חלוקת הללות בראשונים עם מברכים עליו או לא, הלל על נס הוא תמיד הלל שלם ולכן הוא בברכה.

שבת פרשת אחרי קדושים
הפטרה: "הלא כבני כושיים" (עמוס ט, ז)
שליח ציבור מברך למתענים בה"ב - מנהג לברך קודם שמוחזרים את ספר התורה לארון.

במנחה: פרקי אבות ג'.
יום שני תענית שני קמא. יום חמישי: תענית חמישי.

אקטואלי

מפרשת השבוע
רדאש כולל לרבנים של איגוד רבני הקהילות

עוצמת היסורים
צרעת הבית, הדברים הפחות נעימים שקורה לאדם, כך פתאום, בקירות הבית: "כי תבאו אל ארץ נענן אשר אני נתן לכם לאחיה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם..." (דל-לג-לה).
במחשבה ראשונה עולה 'זהה' עונש על מעשים שליליים שאדם עשה בתוך ביתו, אך רש"י באופן מפתיע כותב: "בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמורים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותץ הבית ומוצא".

נשאל כמה שאלות כדי להבין את הדברים:
א. למה שה' יגרום לאדם לסבול מצרעת בשביל שיקבל מטמוניות, אם ה' רוצה לזכות אותנו, שיימצא דרכים יותר נעימות ופשוטות?

ב. חז"ל כותבים שהצרעת מגיעה על עבירות, כפי שכתב רש"י בעצמו כמה פסוקים קודם: "לפי שהנגעים באין על לשון הרע, שהוא מעשה פסעטי דברים", אם כן מדוע כאן הוא כותב שמקבלים שכר מהצרעת?

ג. חז"ל כותבים שצרעת הבית היא השלב הראשוני בעונש כדי לעורר את האדם לחזור בתשובה, כפי שמתאר רבינו בחיי (ויקרא יז, ד): "בתחלה מלקה אותו בביתו... חזר בו - מוטב, ואם לא - מלקהו בבגדו... ואם לאו - מלקהו בגופו ממש". ואם כן, מדוע מקבלים על כך שכר?

כדי לענות על שאלות אלו, נראה להסביר שאנחנו חוטאים וחושבים שאם חטאנו ה' נוכח עלינו, ולא רוצה אותנו יותר. אך זה לא נכון. ה' אוהב אותנו ומחכה לנו. הוא אמנם מעניש אותנו, אבל אם אנחנו חוזרים בתשובה, לא רק שהוא סולח לנו, אלא מחלק לנו מטמוניות, ואלו האוצרות שמוצא אדם בשעה ששובר את ביתו בחזרתו בתשובה.

בעומקם של דברים יש לבא, שהיסורים באים אלינו, כדי לזכך אותנו, לגלות את המטמוניות שטמונים אצלנו. בתוך האישיות שלנו טמונים אוצרות, התפקיד שלנו הוא לגלות אותם החוצה. כדי לממש את הפוטנציאל שטמון בתוכנו. לפעמים כשחוטאים צריך לעבור קצת צער וייסורים, אך ככה מתגלים תעצומות.

הגמרא (מכות כד): מספרת על ר' עקיבא שבשעה שהלך עם חכמי ישראל, וראו את בית המקדש בחורבנו ושועלים מהלכים בו, היו החכמים בוכים, ור' עקיבא "מצחק". תוך כדי התפצית, התנהל ביניהם שיח מעניין, בו מסביר ר' עקיבא את תפיסתו שמתוך שהתקיימה הגבואה של חורבן המקדש, כך תתקיים גם הגבואה על הקמת המקדש בחזרה. ואכן החכמים מתנחמים מתוך דבריו של ר' עקיבא.

כש' מעיינים בסיפור מובנת תמיהתם של החכמים לר' עקיבא: "מפני מה אתה מצחק?", אך תשובתו של ר' עקיבא: "מפני מה אתם בוכים?" לא מובנת כלל. הרי טבעי הוא שחכמי ישראל יבכו, גם אם יש להם הסבר יפה כדי להתעודד. המציאות כפי שהיא נראית בודאי שצריכה לעורר בכי, איך אפשר שלא לבכות כשרואים שועל יוצא מקודש הקודשים, וכי ר' עקיבא לא הבין זאת? אלא שצריך לומר, שר' עקיבא לא סתם שאל אותם: "מפני מה אתם בוכים?", אלא רצה ללמד אותם יסוד. ר' עקיבא עונה להם שהוא צוחק מפני שאתם בוכים! ר' עקיבא צוחק כי הוא רואה שמתוך הבכי גם תגיע הגאולה. רק מי שבוכה וכואב את החורבן יזכה לחוש את השמחה של הגאולה.

השבוע אנו מציינים את יום הזכרון לחללי מערכות ישראל. הכאב על אובדן אותם חיילים קשה ממש. אך צריך לדעת שמתוך הזכרון והכאב אנו יונקים את העצמאות והגאולה. ואז אפשר להודות לה' על כל תהליך הגאולה שה' יזכה אותנו בשנים האחרונות. מתוך הסבל שבעל הצרעת מקבל על עוונותיו, זוכה בסוף למטמוניות בביתו. ה"נתק" הופך ל"תקון" ה"שאת" הופכת ל"תשא" (תגבה), ה"ספחת" הופכת ל"תפסת" (תדלג), ה"הרת" הופכת ל"תרבה", וה"נגח" הופך ל"ענג". האדם שעבר תהליך של תשובה, זוכה גם שה' מאיר לו פניו ומזכה אותו בשפע גשמי.

כך גם אנו מתוך הכאב והקושי של יום השואה ויום הזכרון מגיעים למטמוניות ארצנו הקדושה, להודות ולהלל לה' - יתברך על כך השפע שנתן לנו בארץ הקודש. שנוכה לראות בישועת ה' הגדולה, ולחזות בגאולה השלמה בקרב במהרה בימינו.

תפילת היחיד ותפילת הציבור

אברהם סדן
הארות מתוך הספר "שפתי תפתח"

"מודים דרבנן"
כאשר שלח הציבור מתחיל את ברכת "מודים", שוחין (=כורעים) הציבור עמו, ואומרים: "מודים אנחנו לך, שאתה הוא ה' א-לקינו ו-א-לקי אבותינו, א-לקי כל בשר... ברוך א-ל ה' הודאות" (שולחן ערוך, ק"ח). ברכה זו שאומרים הציבור, נקראת "מודים דרבנן", והיא מודפסת בסידורים בצמוד לנוסח הרגיל של ברכת "מודים".

מקורה של ברכה זו, בדיון במסכת "סוטה" (מ) בשאלה: מה צריכים הציבור לומר בזמן ששליח הציבור אומר "מודים"... רב מציע את הפתיחה: "מודים אנחנו לך ה' א-לקינו, על שאנחנו מודים לך". שמואל לא מסתפק בכך ומוסיף קטע משלו: "לאחריו רבי סימאי הוסיף משלו, וכן הלאה; כך מצרוף נוסחם של החכמים, נבנה נוסח הברכה; על כן קיבלה את הכינוי "מודים דרבנן". חובת הציבור להשתתף עם שליח הציבור באמירת "מודים" היתה כה ברורה לחכמים אלו, עד שלא טרחו כלל לציין, אלא רק לברר מה הם אומרים! היה ברור לכולם שאם אינו אומר עם הציבור, ורואה את כולם כורעים והוא אינו כורע, נראה הוא ככופר במי שחבריו משתחוים לו (רש"י, ברכות, כ"א: ד"ה "רב הונא סבר"). הסמ"ק (ספר מצות קרבן לר' יצחק ב"ר יוסף מקורביל, מבגלי התוספות) העמיד את ברכת "מודים" בחשיבות דומה לזו של ברכת "אבות" מבחינת כוונת התפילה: "אם אינו יכול לכון בכל ברכות י"ח, יכון ב'אבות' ו'מודים'; ורק אם אינו יכול לכון בשניהם, יכון באבות".

אבל עדיין לא ברור, מדוע היה צורך "להציא" נוסח נוסף של "מודים" עבור הציבור? מה גם שצא בכך שהציבור ישחו ויאמרו בדיוק את אותו הנוסח שאמרו שליח הציבור?

החשיבות של האמירה הבר-זמנית מצביעה על צורך בשתי הודאות שונות, שחייבות להאמר יחדיו, ואכן, עיון בנוסח שתי ההודאות מעלה שונות זו. מייד לאחר הפתיחה הזוהר ("מודים אנחנו לך שאתה הוא ה' א-לקינו ו-א-לקי אבותינו"), עוסקת ברכת "מודים" בהודאה "על נְסִיךְ שְׁבַלְל יום עֲמֻנָה, וְעַל נְפִלְאוֹתֶיךָ=נְסִיךְ הַמַּכּוֹסִים מַעֲיִינוֹ) וְטוֹבוֹתֶיךָ שְׁבַלְל עֵת, עֲרַב בְּדָךְ וְצִדְרֶיךָ". לעומת זאת, ברכת "מודים דרבנן" לוקחת אותנו הרחק ליצירת בראשית של האדם והיקום: "א-לקי כל בשר, יוצרנו, יוצר בראשית... בן תחילתנו וְתִאֲסֹף גְּלוּתֵנוּ לַחֲצוֹת קִדְשֶׁךָ". הד קולה של הברכה הקודמת - ברכת "רצה", נשמעים היטב מבין השיטין: "וְהִשָּׁב אֶת הַעֲבֹדָה לְדַבְדִּי בְּתָהּ... הפחזיר שְׁכִינְתוֹ לְצִיּוֹן", ואכן, בשתי אלו באים ללדי ביטוי הכיסופים לחזרה למצב הראשוני: בברכת "רצה" - **למקום המוקדש** ממנו גלינו, ובברכת "מודים דרבנן" - **למקום ממנו נלה/גורש** האדם שנברא עִפְר מִן הָאֲדָמָה; ואמרו חז"ל, **שאדם - ממקום כפרתו נברא**, ממקום המזוהר שבמקדש, שעליו נאמר "מִזְבֵּחַ אֲדָמָה" תַעֲשֶׂה לָּךְ (שמות כ).

תוכן ההודאות של אדם, מגלה על מסתרי נפשו; למה באמת הוא נכסף. ברכת ההודאה "על נְסִיךְ שְׁבַלְל יום", הינה הודאה על התגלות הרצון הא-לקי "הַמְּקֻדָּשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית", על רבבות הנסים הנסתרים שבתוכם ומכוחם אנו חיים; אבל האמנם בכך מתמצים כלל היעודים אותם הביא האדם לידי ביטוי במהלך כל תפילתו? כל עוד ההודאה איננה כוללת את הכיסופים לחזרתו של אדם, ולחזרתה של האומה למצבם האידיאלי, אין ההודאה יכולה להיות תמימה. כאן באה ברכת ה"מודים דרבנן" להשלים את תהליך ההודאה; להיות מעין אותה ההודאה של אדם הראשון בעת הברוא, ההודאה המתוארת בצורה ציורית במדרש (פרקי דרבי אליעזר, י'): "בשעה שנברא אדם וקם על רגליו, ראוהו כל הבריות ויראו מפניו, והוא אומר להם: אני ואתם, באו נְשַׁתְּחוּהוּ וְנִכְרַעְהוּ, וְנִכְרַעְהוּ לְפָנָיו ה' עֲשֵׂנוּ". היכולת המופלאה של יצור בשר ודם לעמוד להכיר בבוראו, ולעמוד להודות לו (כלשון תפילת "נעילה": "אתה הַבְּדֵלָת אֲנוֹשׁ מֵרֵאשִׁי, וְתַפְיִירוּהוּ לְעֻמּוֹד לְפָנֶיךָ"), היא המעניקה לו את מהותו ויחודיותו, מבטאת את כיסופיו לחזרה מגלות ארוכה ארוכה: **כִּן תַּחֲיֵנוּ... ותִּאֲסֹף גְּלוּתֵנוּ** ליחצרות קדשך, ומביאה אותו לשירת ההודאה: "על שאנחנו מודים לך, בְּרוּךְ א-ל ה' הודאות".
לתגובות: 052-2718080 | **דוא"ל:** asadan@gmail.com
לרכישת הספר: 058-6208286 (שירית).

הורות וחינוך בראי הפרשה

צחי גרין
מנהל חס"ב אמ"ת מודיעין
מנחה הורים בגיטת EQ

היינו כחולמים
אחד המזמורים המוכרים ביותר בתהלים הוא פרק קכ"ו: שיר המעלות בשבוע ה' את שיבת ציון היינו כחולמים. הרב חיים דרוקמן בשיבת אור עציון היה חוזר מדי שנה ומדגיש חידוש בפסוק המיוחד את המילים 'היינו כחולמים', הראשונים מפרשים בשלוש דרכים. **האבן עזרא** מפרש כי כשתבוא הגאולה זה יהיה משהו חלומי, נפלא גדול ושמחת. הרד"ק מפרש כי בעת בא הגאולה, כל הגלות תיראה בעינינו כמו חלום בלהות אחד גדול שעברנו אותו. **המאירי** מפרש 'היינו כחולמים' כחלום אליו אנחנו מייחלים ומקווים כבר שגייע. הרב דרוקמן היה מוסיף פירוש ייחודי משלו ולפי דבריו, פירוש זה לא נלמד מתוך הניסיון ומתוך החיים. משל למורה המלמד שיעור בכיתה ואחד התלמידים שנמצא בכיתה לא מקשיב לדברי המורה במהלך כל השיעור, הוא פשוט חולם. נמצא פיזית בכיתה אך מנותק לחלוטין. במצב חלומי. הרב דרוקמן מסביר כי כך גם אנחנו. **אנו מצויים בתהליך של גאולה, שיבת ציון אדירה, בניין ירושלים, עם ישראל בארצו, צבא מהחזקים בעולם, כלכלה יציבה וטובה שיבת ציון של ממש אך אנו לא רואים זאת ונמצאים במצב של חלום.** לא שמים לב שמשמ

בדורנו מתקיים הפסוק 'בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים'. במסכת מגילה (כט), מובא ר"ש בן יוחי אומר: בוא זרעה כמה חביבין ישראל לפני הקב"ה שבכל מקום שגלו שכינה עמהן, גלו למצרים שכינה עמה... גלו לבלב שכינה עמהן, שנאמר "למענכם שלחתי בבלה", ואף כשהו עתידין ליגאל שכינה עמהן שנאמר "ושב ה' אלקיך את שבותך" והשיב לא נאמר, אלא ושב, מלמד שהקב"ה שב עמהן מבין הגלויות. המשיך הרב דרוקמן ואמר: 'עלינו להתעורר מהחלום לרומם אותנו מעל השגרה מעל הבעיות היומיומיות הקשות כדי שנכיר את מה שקורה באתם ולהבין את משמעותה האמיתית של תקומת ישראל'.
מה גורם לאדם להיות בתוך אירוע ולהיות כחולם? אם מדובר באירוע גדול ורחב, ייתכן כי האדם לא מצליח לראות את גודל האירוע וזקוק למישהו שיחבר לו את התמונה הגדולה בדומה לשחקן שרואה נקודת מבט אישית מול מאמן שרואה נקודת מבט קבוצתית. אולם ייתכן כי מדובר במשהו מהותי יותר. זיגמונד פרויד (-1856 1939), אבי הפסיכואנליזה (ההתפתחות התקינה והפתולוגית של מבנה האישיות), טען כי לכל אדם קיימים, **מנגנוני הגנה**. מטרת מנגנונים אלה היא להגן על הפרט ממודעות לרגשות שליליים. מנגנונים אלה מופעלים כשאדם חווה רגשות שליליים וכדי להדחיק אותם הוא משתמש באחד ממנגנוני ההגנה הקיימים אצלו בתת מודע. לאור דברי הרב דרומן בהסברו את המילים 'היינו כחולמים' ניתן להסביר כי מדובר **במנגנון ה'הכחשה'**. ההכחשה מאפשרת לתוכן המאיים לעלות למודע, אך מלווה אותו בטענה המציינת שהתוכן אינו נכון. מרבית בני האדם משתמשים במנגון ההכחשה באופן שגורתי, מתוך ניסיון למסך את החלקים הקשים יותר של מציאות היומיום. בעיני רבים, 'שיבת ציון' היא תהליך מושלם ללא קשיים תהליך המתרחש מלמעלה למטה, השראת שכינה של ממש, והם מתקשים להבין כי גם 'שיבת ציון' זהו תהליך מורכב, ההכחשה מסייעת להרגעה בכך שאין מדובר בשיבת ציון וממילא אין צורך ב'תירוצים' על כל הקשיים שמשביב. **מנגנון ההכחשה מצוי ביותר וחסוב להכיר בו ולהיות מודעים אליו.** ונסיים בשתי דוגמאות דרכן מנחיש את מנגנון ההכחשה אצל ילדים. **ילד דחוי חברתית**, מתקשה להתאקלם ולא מצליח ליצור קשרי חברויות, סביר שימצא את עצמו משחק לבד בהפסקה. אם נשאל את הילד מדוע אתם משחק לבד בהפסקה הוא יגיד 'אני אוהב לשחק לבד', אין זה שקר, אלא כך הוא באמת חושב. 'ילד שאומר **אני לא אוהב ללמוד'** או 'המורה לא יודע ללמד'. בשני מקרים אלה ייתכן מאוד כי מנגנון ההכחשה הוא המדבר ועליו כהורים להכיר את המנגון ובאמצעות שיח עם הילד לנסות ולהבין היכן יושבים הדברים שלא חלילה נהייה כחולמים.

נייד: 054-3044095 | **דוא"ל:** zachigreen2016@gmail.com

העלון מוקדש לזכר ולע"נ יקירנו
אליעזר בן **ראובן לוי**,
נפטר ב-3 באייר תש"ע. יהי זכרו ברוך!